

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 661/2022-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom Mgr. Stanislavom Hutňanom, Kominárska 2, 4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 21/2010 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 65/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. septembra 2022 a doplnenou podaniami doručenými 6. októbra 2022, 10. októbra 2022 a 21. novembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 21/2010, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 65/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovatelia zároveň navrhujú, aby ústavný súd zrušil právoplatné rozsudky v napadnutom konaní a vrátil vec konajúcim súdom na zákonné konanie a rozhodnutie. Okrem toho sťažovatelia žiadajú, aby im ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie spolu vo výške 34 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou na okresnom súde 26. januára 2010 sa sťažovatelia ako žalobcovia domáhali proti odporcom (správca bytového domu a susedia sťažovateľov, pozn.) zaplata náhrady škody spôsobenej jednak výkonom správy bytového domu

██████████ a tiež údajným narušením statiky tohto bytového domu. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 4 C 21/2010-592 z 18. decembra 2019 tak, že žalobu sťažovateľov v celom rozsahu zamietol, pričom tento rozsudok bol potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 65/2021-721 z 28. apríla 2022. Ústavný súd dožiadanim na okresnom súde zistil, že už uvedené rozsudky nadobudli právoplatnosť 2. augusta 2022, pričom sťažovatelia zároveň 30. septembra 2022 podali proti právoplatnému rozsudku krajského súdu dovolanie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti namietali jednak dĺžku napadnutého konania a jednak nedostatočné odôvodnenie rozsudkov okresného súdu a krajského súdu.

4. Sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti, ako aj v jej doplneniach pomerne nesúrodým a neprehľadným spôsobom spomínali okolnosti susedského sporu, v rámci ktorého požadovali od svojich susedov, ktorí rekonštruovali svoj byt, aby im nahradili škodu a uviedli statickú konštrukciu celého bytového domu do pôvodného stavu. Okrem toho napádali aj správcu bytového domu pre údajné pochybenia pri správe. Pretože konajúce súdy v napadnutom konaní rozhodli v neprospech sťažovateľov, domnievali sa, že tieto rozhodnutia boli nespravodlivé a nedostatočne odôvodnené, a tým malo byť v konečnom dôsledku porušené aj ich základné právo na súdnu ochranu a ich právo na spravodlivé súdne konanie.

5. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote videli sťažovatelia v tom, že napadnuté konanie trvalo 12 rokov a postup súdov považovali za nesústredený a zmätočný.

6. Výšku požadovaného finančného zadost'učinenia sťažovatelia odôvodnili okrem dlhodobého stavu právnej neistoty aj tým, že denne žili v obavách, či sa na nich nezrúti celý bytový dom, pričom tieto neustále obavy mali spôsobiť aj duševné poškodenie ich syna.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či napadnutým postupom okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 dohovoru, ako aj základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ústavy a čl. 6 dohovoru.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces:

8. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

9. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

10. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

11. Dopytom na okresnom súde ústavný súd zistil, že sťažovatelia podali proti právoplatnému rozsudku krajského súdu súbežne s ústavnou sťažnosťou (26. septembra 2022) aj dovolanie (30. septembra 2022).

12. Ústavný súd stabilne zastáva názor, že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti na ústavnom súde je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, totiž neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

13. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť mu bola predložená predčasne, keďže existuje iný orgán verejnej moci – Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľov. Po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by totiž došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány

súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (porovnaj m. m. II. ÚS 1/08, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (III. ÚS 480/2017, III. ÚS 35/2019).

14. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd ústavnou sťažnosťou sťažovateľov v tejto časti meritórne nezaoberal, ale odmietol ju podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na pojednanie záležitosti v primeranej lehote:

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na pojednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98). Vzhľadom na už uvedené mohol ústavný súd preskúmať namietané porušenie všetkých označených práv (t. j. podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) spoločne.

16. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

17. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, IV. ÚS 237/09, II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010, II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

18. Ústavný súd dožiadaním na okresnom súde zistil, že meritórny rozsudok okresného súdu v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu nadobudli právoplatnosť 2. augusta 2022. V čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (26. septembra 2022) bolo teda napadnuté konanie už právoplatne skončené. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že v čase podania ústavnej sťažnosti teda už nemohol trvať stav právnej neistoty sťažovateľov vo vzťahu k napadnutému konaniu pred okresným súdom a krajským súdom.

19. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti a okolností danej veci, teda ústavný súd dospel k záveru, že v tomto prípade v čase podania ústavnej sťažnosti už nemohlo dochádzať k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu